

Turizm, Rekreasyon ve Sağlık Amacıyla Kapadokya Bölgesi'nde Jeotermal Enerji Kaynaklarının Kullanımı : Kozaklı Termal Kaplıcaları Örneęi

Sevim KÜL¹

Giriş

Son yıllarda sanayileşme ve kentleşme sonucu ortaya çıkan çevre sorunları ve çevre kirlenmesi, insan sağlığını bozan ve verimliliği azaltan bir ortamla beraber bir takım romatizmal hastalıklar, beslenme bozuklukları ve sinirsel yorgunluklar doğurmaktadır. İnsanlar bu yaşamdan uzaklaşarak doğaya dönmekte, doğal turizm kaynaklarından yararlanmak üzere insan sağlığı üzerinde olumlu etki yapan termal suların buldukları yerlere giderek konaklamaktadırlar. Böylece seyahat etmek suretiyle yer değiştirerek termal işletmelerine gelen ve bir süre bu tesislerde konaklayan turistler termal turizm olayını gerçekleştirmektedirler (Aslan, 1993, s. 39).

Termal turizm işletmelerinde konaklama, yeme-içme, dinlenme, tedavi birimleri dışında müşterilerin spor, yürüyüş, eğlence, güneşlenme, müzik, tiyatro gibi kültürel, sosyal ve sportif çalışmalarda bulunabilecekleri alanlar da yer almaktadır. 31 - Termal turizm işletmeleri, sadece hastalıkların tedavisinde değil, aynı zamanda sağlığın korunmasında etken olan fizyolojik rahatsızlıkları da gideren, fizik ve psikoterapik tedavi yöntemleri geliştirilerek uygulamaya konan ve psikolojik olarak rahatlama sağlayan işletmelerdir (Kahraman, 1991, s. 11).

¹ Arş. Gör., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Fakültesi, 50300 Nevşehir E-posta: sevim.kul@nevsehir.edu.tr.

Termal turizm işletmelerinde tüm yıl boyunca kür uygulamaları sürdüğünden suya dayalı bir dinlenme ve eğlence merkezi niteliği taşır (Ülker, 1986, s. 206).

Termal turizm kavramı konusunda değişik tanımlamalar yapılmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı termal turizmi şu şekilde tanımlamaktadır: Termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamalarının yanı sıra termal suların eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı ile meydana gelen turizm türüdür (Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü, e.t: 06.01.2015).

1. Kapadokya Bölgesi'nde Jeotermal Kullanımı ve Termal Turizm

Kozaklı kaplıcalarında yapılan analizler ve klinik uygulamalar sonucu; termal su kaynaklarının anti depresif tedavilerle, romatizmal hastalıklar, nevrüt, nevralsi, kas ve iskelet sisteminin ağrılı durumlarında, ağrı giderme ve fonksiyonları iyileştirmede, cilt hastalıklarında, bağırsak ve safra kesesi fonksiyonlarının arttırılmasında, çeşitli adele ve kemik rahatsızlıkları, bel ve boyun fıtığı, eklem ve eklem dışı kireçlenmeler, muhtelif böbrek ve idrar yolları rahatsızlıkları, mide, bağırsak ve safra kesesi rahatsızlıkları, kas romatizması, nevralsi, stres ve buna bağlı rahatsızlıklar, uykusuzluk, fiziksel ve ruhsal yorgunluklar, kan dolaşımını düzenlemede ve kırıkların kaynamasında tedavi edici özelliğinin bulunduğu saptanmıştır (Karagülle, 2002, s. 38).

Belediye Hamamı ve Belediye Şehir Kaplıcası yöredeki termal tesislerin ilk örnekleridir. 1990-2001 yılları arasında 13 özel işletme hizmete girmiş ve Kozaklı'daki termal işletme sayısı 15'e ve yatak sayısı da 228'ye yükselmiştir. Daha sonra bölgenin termal turizm alanı ilan edilmesi ve verilen teşvikler sayesinde oldukça modern ve rekabet gücü yüksek 4 ve 5 yıldızlı tesisler yapılmıştır. Yatak kapasitesi hizmete giren bu tesislerle birlikte 6005'e yükselmiştir (Çetin, 2011, s. 906)

Tablo 1. 2013 Yılı Tesislere Geliş Sayısı, Geceleme, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranının Kozaklı İlçesine Göre Dağılımı

	<u>Bakanlıktan Belgeli Tesisler</u>			<u>Belediye Belgeli Tesisler</u>		
	<i>Yabancı</i>	<i>Yerli</i>	<i>Toplam</i>	<i>Yabancı</i>	<i>Yerli</i>	<i>Toplam</i>
<i>Kişi Sayısı</i>	281	106.809	107.090	115	8.192	8.307
<i>Geceleme</i>	440	192.613	193.053	147	16.086	16.233
<i>Kalış Süresi</i>	1.6	1.8	1.8	1.3	2.0	2.0
<i>Doluluk Oranı (%)</i>	0.07	29.42	29.48	0.03	3.36	3.39

2. Sağlık, Turizm ve Rekreasyon Amacıyla Jeotermal Enerji Kaynaklarının Kullanımı

Jeotermal enerji kaynakları, sağlık turizmi amacıyla sağlığı koruma ve iyileşmek için belirli bir süre yer değiştiren insanların turistik bir tesise giderek kür uygulaması, konaklama, beslenme, dinlenme ve eğlence gereksinmelerini karşılaması olayında kullanılan değerli doğal kaynaklardır. Jeotermal enerji kaynaklarından belirli sürelerde yararlanmak için yapılan seyahatler, bu seyahatlerden doğan konaklamalar ve ihtiyaçların karşılanmasıyla ortaya çıkan turizm çeşidi termal turizm olarak tanımlanmaktadır. Termal işletmeler, turistlere balneoterapi (kaplıca kürü), inhalasyon (soluma), peloidterapi (çamur banyosu), hidroterapi (içme ve duş) ve SPA (Salus Per Aquam) hizmetlerini sunan, orman, deniz, güneş, hava gibi doğal nitelikteki kaynaklara sahip yerleşim alanlarında çeşitli ünitelerin yer aldığı merkezlerdir (Çelik, 2001, s. 7).

Termal tesislerde konaklama tesisi, kür merkezi ve rekreasyon alanı ana ünitelerinin bulunması gerektiği belirtilmiştir (Özbek, 1991, s. 16):

1. Konaklama Tesisi: Küristlerin tedavileri süresince konaklama, yeme içme gibi ihtiyaçlarının karşılandığı otel bölümüdür.
2. Kür Merkezi: Hastalıkların teşhisi ve termal suların etkilerinden yaralanılarak, uzman doktor ve donanım yardımıyla tedavilerinin yapıldığı bölümdür.
3. Rekreasyon Alanı (Kür Parkı): Termal tesise gelen turistlerin kür uygulaması dışında kalan zamanlarını dolduracak aktiviteleri

içeren ünitelerdir. Açık, kapalı spor ve yürüme alanları, çay bahçeleri, oyun-TV salonları, konser salonları, gazinolar, alışveriş merkezleri ile açık ve kapalı yüzme havuzları gibi alanlardan oluşmaktadır.

Yöntem

Bu çalışma için Kozaklı Termal Kaplıcaları konaklama tesislerinin rekreatif faaliyetleri incelenmiş ve alana ilişkin bilgiler alınmıştır. Konaklama tesislerinin rekreatif faaliyetleri ziyaretçilerin bölgede yoğun olarak buldukları yılbaşı tatilinde incelenmiştir. Ayrıca alanın sağlık, turizm ve rekreasyonel kullanım değerlerini ölçmek için ziyaretçilere Seyahat Maliyeti Yöntemi anketi uygulanmıştır. Anket çalışmasından elde edilen veriler faktör analiziyle değerlendirilmiştir.

Seyahat Maliyeti Yöntemi (SMY) daha çok rekreasyonel faaliyetler amacıyla yararlanılan doğal alanların kullanım değerini (use value) saptamada yaygın olarak kullanılmaktadır (Tisdell, 1991, s. 359). Bu yöntem alanda jeotermal enerji kaynaklarının ne amaçla kullanıldığını belirlemek ayrıca alanın rekreasyonel kullanım değerinin saptanması amacıyla kullanılmıştır.

Doğal ve kültürel kaynakların ekonomik değerinin tahmin edilmesinde temel amaç, kaynakların rasyonel kullanımıyla sağlanacak faydanın değerinin belirlenmesidir. Çevre unsurlarının mevcut ve gelecekteki faydalarının dikkate alınmasını sağlayan bu değer tespiti, çevrenin rasyonel kullanımına yönelik politik kararların alınmasında da yol gösterici olmaktadır (Belkayalı ve Akpınar, 2009, s. 178).

Bulgular

Araştırma kapsamında Kozaklı otel ve motellerinin rekreatif etkinlikleri incelenmiştir. Misafirlerin konaklama ve yeme-içmeden arta kalan serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri alanlara genel olarak bakıldığında; kür merkezi, spa merkezi, havuzlar, hamamlar, güzellik merkezi, aquapark, mini golf, fitness salonu, aerobik salonu, oyun salonu, çocuk oyun salonu, lobby bar, vitamin bar, toplantı salonları, tv salonu, sinema, masaj koltukları, internet kafe, market (gim, gıda, hediyelik eşya, oyuncak vb.) dir.

Çizelge 1. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre ziyaretçilerin demografik özellikleri

Demografik Özellik	Demografik Ayrım	f	%
Cinsiyetiniz nedir?	Erkek	102	61.8
	Kadın	63	38.2
	Toplam	165	100.0
Hangi yaş grubundasınız?	18-24 yaş arası	7	4.2
	25-34 yaş arası	64	38.8
	35-44 yaş arası	60	36.4
	45-54 yaş arası	26	15.8
	55-64 yaş arası	8	4.8
	Toplam	165	100.0
Eğitim Durumunuz nedir?	İlköğretim	12	7.3
	Ortaöğretim	14	8.5
	Lise	45	27.3
	Üniversite	72	43.6
	Yüksekisans/doktora	22	13.3
	Toplam	165	100.0
Hangi sektörde çalışıyorsunuz?	Emekli	15	9.1
	Çalışmıyorum	33	20.0
	Kamuda çalışan	40	24.2
	Öğrenci	6	3.6
	Özel sektörde çalışan	71	43.0
	Toplam	165	100.0
Aylık geliriniz yandaki gelir gruplarından hangisine dahil edilebilir?	750 TL'den az	10	6.1
	751 TL -1.500 TL arası	22	13.3
	1.501 TL -3.000 TL arası	65	39.4
	3.001 TL -5.000 TL arası	37	22.4
	5.001 TL - 10.000 TL ara	22	13.3
	10.001 TL ve üzeri	9	5.5
	Toplam	165	100.0

Araştırma sonuçlarına göre ziyaretçilerin demografik özelliklerine bakılacak olursa ankete katılanların % 61.8'si erkek, % 38.2'si kadındır. Yaş grupları incelendiğinde Kozaklı Termal Kaplıcaları'na gelenlerin %38.8'i 25-34 yaş arası, % 36.4' ü 35-44 yaş arasındadır. Kozaklı Termal Kaplıcalarına gelen ziyaretçilerin büyük kısmının üniversite mezunu olduğu sonucuna varılmış, ayrıca ankete katılanların % 43.0' ı özel sektörde çalıştıklarını belirtmişlerdir. Seyahat Maliyeti ölçeğine göre ziyaretçiler "Aylık geliriniz gelir gruplarından hangisine dahil edilebilir? sorusuna katılanların % 39.9'u "1.501-3.000 TL arası" cevabını vermişlerdir.

Çizelge 2. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre ziyaret durumu

Özellik	Ayırım	f	%
Kozaklı Termal Kaplıcalarına ilk kez mi geldiniz?	Evet	56	33.9
	Hayır	109	66.1
	Toplam	165	100.0
Kozaklı Termal Kaplıcaları'nı şimdiki ziyaretin dahil olmak üzere toplam kaç kez ziyaret ettiniz?	2 defa	36	33
	3 defa	24	22
	3'den fazla	49	45
	Toplam	109	100.0
Kozaklı Termal Kaplıcaları'na geliş amacınız nedir?	Gezi	38	23.0
	Sağlık	53	32.1
	Dinlenme	117	70.9
	Diğer	6	3.6
Bir yıl içinde turizm amaçlı gezi için ne kadar süre ayırıyorsunuz?	1 haftadan az	49	29.7
	1 hafta-15 gün	32	19.4
	15 gün – 1 ay	63	38.2
	1 aydan fazla	21	12.7
	Toplam	165	100.0
Bir yıl için bu sürenin ne kadarını Kozaklı Termal Kaplıcaları'na ayırdınız?	Sadece 1 gün	20	12.1
	2-5 gün arası	123	74.5
	7 – 10 gün arası	17	10.3
	10 günden fazla	5	3.0
	Toplam	165	100.0

Anket sonuçları incelendiğinde Kozaklı Termal Kaplıcaları'na gelen ziyaretçilerin % 33.9'u ilk kez, % 66.1'i birden fazla gelmiştir. Birden fazla gelen 109 ziyaretçilerin % 33'ü 2. kez, % 22'si 3. kez, % 45'i 3'den fazla gelmiştir. Ziyaretçilerin Kozaklı Termal Kaplıcaları'na geliş amaçları incelendiğinde %70.9'u dinlenme, %60.7'si hem dinlenme hem gezi, % 53.3'ü hem sağlık hem de dinlenme amacıyla gelmişlerdir. Dinlenme amacıyla gelenlerin 74'ü erkek, 43'ü kadındır.

Kozaklı Termal Kaplıcaları'na gelen ziyaretçiler, "Bir yıl içinde turizm amaçlı gezi için ne kadar süre ayırıyorsunuz?" sorusuna % 38.2'si "15 gün-1 ay", % 29.7'si "1 haftadan az" cevabını vermişlerdir. Ayrıca "Bu sürenin ne kadarını Kozaklı Termal Kaplıcaları'na ayırdınız?" sorusuna ise ziyaretçilerin % 74.5'i "2-5 gün arası", %12.1'i "sadece 1 gün" ayırdıklarını belirtmişlerdir.

Çizelge 3. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre seyahat masrafları

Özellik	Ayırım	f	%
Kozaklı Termal Kaplıcaları'na nereden geldiniz?	Kayseri	44	26.7
	Nevşehir	24	14.5
	Hatay	18	10.9
	Ankara	13	7.9
	Diğer	66	40
	Toplam	165	100.0
Kozaklı Termal Kaplıcaları'na yaşadığınız yerden gelirken kullandığınız ulaşım tipi/typleri nedir?	Karayolu	163	98.8
	Havayolu ve karayolu	1	.6
	Denizyolu ve karayolu	1	.6
	Toplam	165	100.0
Kozaklı Termal Kaplıcaları'na ulaşmak için karayolu ile seyahat yaptıysanız hangi ulaşım aracını kullandınız?	Otobüs	8	4.8
	Otomobil	151	91.5
	Minibüs	6	3.6
	Toplam	165	100.0
Kozaklı Termal Kaplıcaları'na ulaşmak için yaptığınız ulaşım harcamalarının (gidiş+dönüş) tahmini miktarı ne kadardır?	100 'den az	45	27.3
	301- 300 TL	60	36.4
	301 - 600 TL	35	21.2
	601 - 1.000 TL	15	9.1
	1.001 -2.000 TL	9	5.5
	6.000 TL'den fazla	1	.6
	Toplam	165	100.0
Tur kapsamında mı Kozaklı Termal Kaplıcaları'na geldiniz?	Evet	10	6.1
	Hayır	155	93.9
	Toplam	165	100.0
Tur kapsamında Kozaklı Termal Kaplıcaları'na geldiyseniz ödediğiniz tur ücreti ne kadardır?	150 TL'den az	2	20
	150 -300 TL	3	30
	301-600 TL	1	10
	601-1.000 TL	4	40
	Toplam	10	100.0
Tur kapsamında Kozaklı Termal Kaplıcaları'na geldiyseniz ödediğiniz tur ücreti dışında yaptığınız tahmini harcama nedir?	100 TL'den az	2	20
	100- 500 TL	8	80
	Toplam	10	100.0

Kozaklı Termal Kaplıcaları'na gelen ziyaretçilerin % 26.7'si Kayseri, % 14.5'i Nevşehir, %10.9'u Hatay ve % 7.9'u ise Ankara'dan gelmiştir. Ayrıca ziyaretçilerin %98.8'i gelirken sadece karayolunu kullanmışlardır. Karayolunu kullanan ziyaretçilerin % 91.5'i otomobil, % 4. 8'i otobüs, % 3.6'sı minibüs kullanarak alana ulaşmaktadır.

Ziyaretçilerden ulaşmak için yapılan harcamalarına tahmini bir cevap verilmesi istenmiştir. Cevaplar doğrultusunda ziyaretçilerin % 36.4'ünün harcaması 100-300 TL arasında,% 27.3'nün 100 TL'den az olduğu saptanmıştır. Ziyaretçilerin alana geldikleri yerleşim yerleri incelendiğinde büyük çoğunluğunun yakın mesafedeki yerleşimlerden gelmeleri ulaşım harcamalarının düşük olmasının sebebidir.

Kozaklı Termal Kaplıcaları'na turla gelen ziyaretçiler toplam ziyaretçilerin % 6.1'ini oluşturmaktadır. Bu ziyaretçilerin 7'si erkek, 3'ü kadındır. Tur kapsamında gelen ziyaretçilerin yaptıkları konaklama masraflarına bakılacak olursa, ziyaretçilerin % 40'ı 601-1000 TL tur ücreti ödediklerini belirtmişlerdir. Tur ücreti dışında yapılan harcamalar ise % 80'i 100-500 TL arasında yoğunlaşmaktadır.

Çizelge 4. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre tur kapsamı dışında gelen ziyaretçilerin konaklama ve diğer masrafları faktör analizi sonuçlarına göre alana kendi imkanlarıyla gelen ziyaretçilerin 95'i erkek, 60'ı kadındır. Tur kapsamında gelmeyen ziyaretçilerin konaklama harcamaları incelendiğinde % 32.9'unun 401-600 TL arası konaklama masrafları olduğu belirlenmiştir. Yiyecek-içecek, rekreasyon, eğlence, ulaşım (dolmuş, taksi, oto kiralama), giyim, hediyelik eşya vb. için ziyaretçilerin % 41.3'ü 100-300 TL arası harcama yaptıkları belirlenmiştir.

Özellik	Ayırım	f	%
Konaklama masrafları	100 TL'den az	11	7.1
	100-200 TL	18	11.6
	201-400 TL	32	20.6
	401-600 TL	51	32.9
	601 TL'den fazla	43	27.7
	Toplam	155	100.0
Konaklama dışında yapılan masraflar (yiycek içecek, rekreasyon, eğlence, ulaşım (dolmuş,taksi,oto kiralama), giyim,hediyelik eşya vb.	100 TL'den az	60	38.7
	100-300 TL	64	41.3
	301- 600 TL	19	12.3
	601-1000 TL	9	5.8
	1.001-3.000 TL	2	1.3
	3.001TL'den fazla	1	.6
	Toplam	155	100.0

Çizelge 5. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre ziyaretçilerin Kozaklı Termal Kaplıcaları'nı tercih sebepleri

Özellik	Ayırım	f	%
Hamamlar/Şifalı sular	Evet	162	98.2
	Hayır	3	1.8
	Toplam	165	100.0
Tarihi mekanlar	Evet	26	15.8
	Hayır	139	84.2
	Toplam	165	100.0
Doğal yapısı	Evet	25	15.2
	Hayır	140	84.8
	Toplam	165	100.0
Yürüyüş parkurları ve piknik alanları	Evet	6	3.6
	Hayır	159	96.4
	Toplam	165	100.0

Bu çalışmada ziyaretçilerin Kozaklı Termal Kaplıcaları'nı tercih sebepleri sorulmuştur. Faktör analizi sonuçlarına göre ziyaretçiler alanı en çok hamamlar/şifalı sular için ziyaret etmektedir.

Çizelge 6. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre ziyaretçilerin memnuniyet düzeyleri

Özellik	Ayırım	f	%
Kozaklı Termal Kaplıcaları'nın genel olarak size verdiği memnuniyet derecesi nedir?	Az	73	44.2
	Yeterli	82	49.7
	Yüksek	10	6.1
	Toplam	165	100.0
Düşünün ki buraya gelmek ve imkanlardan yararlanmak için belli bir para harcadınız. Harcadığınız parayı göz önüne alarak memnuniyet derecenizi belirtiniz	Az	65	39.4
	Yeterli	89	53.9
	Yüksek	11	6.7
	Toplam	165	100.0
Kozaklı Termal Kaplıcaları'nda gerçekleştirdiğiniz bu gezi için memnuniyet derecenize bağlı olarak mevcut yaptığınız masraflara ek olarak ne kadar daha masraf edersiniz?	< 2 TL	57	34.5
	2 TL	18	10.9
	5 TL	27	16.4
	7 TL	2	1.2
	10 TL	33	20.0
	> 10 TL	28	17.0
	Toplam	165	100.0

Ziyaretçilere alandaki memnuniyet dereceleri sorulduğunda 73 kişi az, 82 kişi yeterli, 10 kişi ise alandan memnun olduğunu belirtmiştir. Yapılan harcamalara göre memnuniyet dereceleri soruldu-

ğunda ise yine memnuniyet derecelerinin yeterli olduğu belirtilmiştir. Ayrıca ziyaretçilere memnuniyet derecenize bağlı olarak mevcut yaptığınız masraflara ek olarak ne kadar daha masraf edecekleri sorulduğunda 54 kişi 5 TL cevabını vermiştir. Sonuçlar ziyaretçilerin genellikle alandan orta düzeyde memnun kaldıklarını göstermektedir.

Çizelge 7. Seyahat Maliyeti Yöntemi anket sonuçlarına göre istenen yatırımlar

Özellik	Ayırım	f	%
Kaplıca, hamam ve tesislerin geliştirilmesi	Önemsiz	36	21.8
	Az önemli	13	7.9
	Önemli	23	13.9
	Çok önemli	93	56.4
	Toplam	165	100.0
Kaynak sularının korunması	Önemsiz	35	21.2
	Az önemli	12	7.3
	Önemli	14	8.5
	Çok önemli	104	63.0
	Toplam	165	100.0
Bitki ve hayvan çeşitliliğinin korunması	Önemsiz	35	21.2
	Az önemli	24	14.5
	Önemli	50	30.3
	Çok önemli	56	33.9
	Toplam	165	100.0
Tarihi mekanların korunması için restorasyon proje ve uygulamalarının artırılması	Önemsiz	30	18.2
	Az önemli	26	15.8
	Önemli	35	21.2
	Çok önemli	74	44.8
	Toplam	165	100.0
Eğitim, tanıtım ve bilinçlendirme çalışmaları	Önemsiz	28	17.0
	Az önemli	23	13.9
	Önemli	36	21.8
	Çok önemli	78	47.3
	Toplam	165	100.0

Kaplıcalara gelen ziyaretçilere ödenecek ücretin nasıl değerlendirilmesini istedikleri sorulduğunda, öncelikle kaynak sularının korunması yönünde yatırımlar yapılmasının önemli olduğu belirtilmiştir. İkinci öncelikli yatırım konusu ise kaplıca ve hamamlarının geliştirilmesi olduğu tespit edilirken, eğitim, tanıtım ve bilinçlendirme çalışmalarının da yatırımda öncelikli konular arasında yer aldığı belirlenmiştir.

Çizelge 8 Seyahat Maliyetine Yöntemi anket sonuçlarına göre ziyaretçilerin Kozaklı Termal Kaplıcaları tesisleri hakkındaki düşünceleri

Özellik	Ayırım	f	%
Konaklama tesisleri artırılmalı	Gerekli değil	26	15.8
	Gerekli	138	83.6
	Toplam	165	100.0
Alt yapı eksiklikleri tamamlanmalı	Gerekli değil	28	17.0
	Gerekli	137	82.3
	Toplam	165	100.0
Wc,tanıtım levhaları,çöp kutuları,aydınlatma	Gerekli değil	24	14.5
	Gerekli	141	85.5
	Toplam	165	100.0
Danışma merkezi ve girişi kontrol noktaları geliştirilmeli	Gerekli değil	47	28.5
	Gerekli	118	71.5
	Toplam	165	100.0
Kafe,restoran,çay bahçesi,büfe alanları geliştirilmeli	Gerekli değil	25	15.2
	Gerekli	140	84.8
	Toplam	165	100.0
Gösteri ve toplantı meydanları geliştirilmeli	Gerekli değil	58	35.2
	Gerekli	107	64.8
	Toplam	165	100.0
Bisiklet yolu geliştirilmeli	Gerekli değil	74	44.8
	Gerekli	91	55.2
	Toplam	165	100.0
Piknik alanları geliştirilmeli	Gerekli değil	67	40.6
	Gerekli	98	59.4
	Toplam	165	100.0
Yürüyüş yolları geliştirilmeli	Gerekli değil	31	18.8
	Gerekli	134	81.2
	Toplam	165	100.0
Hediyelik eşya,yöresel yiyeceklerin olduğu satış birimleri geliştirilmeli	Gerekli değil	40	24.2
	Gerekli	125	75.8
	Toplam	165	100.0
Festivallerin sayısı artırılmalı	Gerekli değil	49	29.7
	Gerekli	116	70.3
	Toplam	165	100.0

Kozaklı Termal Kaplıcaları'nı tesisleri ve unsurları hakkında ziyaretçilere düşünceleri sorulduğunda, wc, tanıtım levhaları, çöp kutuları, aydınlatma gibi donatıların geliştirilmesi ve kafe, restoran, çay

bahçesi, büfe alanlarının geliştirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bunun yanında konaklama tesislerinin artırılması ve geliştirilmesi ve alt yapı eksikliklerinin tamamlanması da ziyaretçiler için önem arz etmektedir. Bunun yanında özellikle personel eğitimine önem verilmesi ve sosyal mekanların, sosyal etkinliklerin artırılması da ziyaretçiler tarafından geliştirilen önerilerdir.

Sonuç ve Öneriler

Literatür taraması, alan araştırmaları, yapılan analizler sonucunda Kozaklı Termal Kaplıcaları'na ait doğal ve kültürel kaynak verilerinin ve ziyaretçi özelliklerinin derlenmesi ve değerlendirilmesi bir veri tabanının oluşmasını sağlamış, daha sonraki çalışmalar için önemli bir kaynak olacağı düşünülmüştür. Gerekli yatırımlar yapıldığı takdirde kaplıcaların tıbbi faydasının yanında yapılacak ulusal ve uluslararası düzeyde etkin bir tanıtım ve pazarlama faaliyeti ile iç ve dış turistlerin bir rekreatif etkinlik olarak ilgi odağı haline getirilebileceği belirlenmiştir.

Kozaklı Termal Tesisleri'nin sağlık, turizm ve rekreasyon amacıyla kullanılması için geliştirilmesi gerekenler aşağıda özetlenmiştir:

- Kısa süreli konaklamanın yanı sıra, uzun tatillerde de katılım teşvik edilmelidir.
- Sadece orta ve dar gelirli insanların talep ettiği bir tatil biçimi olmaktan çıkarılmalı ve yüksek gelirli kişiler de sektöre çekilmelidir.
- Kozaklı Termal Tesisleri'nde kalan kişilerin büyük çoğunluğu genç nüfustan oluşmaktadır. Bu nedenle pasif bir tatilden ziyade, aktif olabilecekleri animasyon ve rekreasyon olanaklarının yaratılması müşterinin tesiste sıkılmasını önleyecek ve daha renkli bir tatil ortamı oluşacaktır.
- Kuruluş yeri seçiminde yalnızca termal olanaklar değil, destinasyonun boş zaman değerlendirme ve rekreatif faaliyetlere uygun olmasına da özen gösterilmelidir.
- Termal tesisleri nitelik olarak geliştirilmeli, daha iyi hizmet olanakları ile daha fazla ekonomik kazanç sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Aslan, Z. (1993). *Türkiye’de Termal Turizm Arz ve Talebi Turizm Yıllığı*, Ankara: T.C. Kalkınma Bankası Yayım.
- Belkayalı N. ve Akpınar, N. (2009). "Yalova Termal Kaplıcaları'nın Rekreasyon ve Turizm Amaçlı Kullanımının Ekonomik Değerinin Seyahat Maliyeti Yöntemi İle Tespit Edilmesi", *Coğrafi Bilimler Dergisi*, S:2, s. 177-184.
- Çelik, S. (2001). Termal Turizm İşletmelerinin Yapısı, İşleyişi ve Müşterilerin Rekreasyon Talebi :Sandıklı Hudai Kaplıcası Modeli, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, s.7, Kütahya.
- Çetin, T. (2011). Termal Turizm Potansiyeli Açısından Kozaklı (Nevşehir) Kaplıcaları, *Turkish Studies International Periodical For The Languages, Terature and History of Turkish or Turkic* Volume 6/1 Winter 2011, p. 899-924, Turkey.
- Kahraman, N. (1991) Termal Turizm Olayı ve Yalova Kaplıcaları, *Anatolia Turizm Çevre ve Kültür Dergisi*, Yıl 2 (17-18), s.12.
- Karagülle, Z. (2002). "Kaplıca Tedavisinde Termal, Mineralli ve Termomineral Sular", (Ed: Zeki Karagülle), *Balneoloji ve Kaplıca Tıbbı*, Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul 2002, s. 37-50.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müd.,(2015).<http://www.ktbyatirimisletmeler.gov.tr/TR,11492/saglik-ve-termal-turizmi-tanimi.html> Erişim Tarihi: 06.01.2015
- Nevşehir Termal Turizm Raporu (2012). http://investinnevsehir.com/assets/ilgili-dosyalar/Nevsehir-Termal-Turizm-Raporu_1.pdf Erişim Tarihi: 01.02.2015
- Özbek, T. (1991). Dünya’da ve Türkiye’de Termal Turizmin Önemi, *Anatolia Turizm ve Çevre Dergisi*, yıl 2 (17-18), s.15-16.
- Ülker, İ. (1988). *Türkiye’de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması*. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları 1006 (129), s.24, Ankara.
- Tisdell, C.A. (1991). *Economics of Environmental Conservation*. Elsevier Science Publisher, Amsterdam, Holland, s.359.